

Relațiile comerciale ale Imperiului Rus cu Principatul Moldova la finele secolului al XVIII-lea - începutul secolului al XIX-lea (aspecte istoriografice)

Irina CERES

Întrucât problema relațiilor comerciale dintre Imperiului Rus și Principatul Moldova la finele sec. al XVIII-lea - înc. sec. al XIX-lea a prezentat un anumit interes pentru diverși cercetători, iar la anumite etape ale evoluției acestor relații au fost expuse diverse opinii, considerăm necesar să evidențiem convențional următoarele etape de bază ale istoriografiei problemei:

1. *Istoriografia modernă* – lucrările scrise pe parcursul sec. al XIX-lea - începutul sec. al XX-lea, până la unirea în 1918 a Basarabiei cu patria mamă – România;
2. *Istoriografia contemporană* – de la 1918 și până în prezent – perioadă în care pot fi evidențiate câteva etape distincte: *interbelică*, *postbelică* (sau „marxistă”) și *etapa nouă*.

Istoriografia modernă nu a depășit caracterul factologic și simplist al discursului științific. Abordărilor autorilor din această perioadă (G.P. Nebolsin, V.L. Vitcevski și P.V. Struve, A. Leongard, V.I. Dorgobujinov etc.) le lipsește substratul analitic și critic al proceselor istorice.

În *perioada interbelică*, repertoriul istoriografic la tema abordată este redus, în schimb în istoriografia română apar lucrări în care este abordată problema comerțului. Pionieratul în cercetarea acestei probleme îi aparține lui N. Iorga, care a analizat critic mai multe aspecte ale problemei. Tot în această perioadă sunt publicate lucrările lui N. Bogdan, D. Furnică, T. Bălan, I. Angelescu, T. Bulat care, tangențial, pun în discuție și problema relațiilor comerciale.

În *perioada postbelică*, istoriografia sovietică a acumulat mai multe cercetări fundamentale pe problemele legate de comerțul extern. Opinii controversate ale istoricilor privind evoluția relațiilor comerciale dintre Imperiul Rus și Țările Române, s-au regăsit în diversele articole și lucrări de sinteză (I. Semionova, I. Șulga, I. Budak, G. Grosul, O. Skalețkaia). Dintre istoricii români putem nominaliza contribuțiile lui V. Borcea, C. Giurescu, A. Oțetea, Al. Vianu, T. Ionescu, Maria-Matilda Alexandrescu-Dersca Bulgaru. Neajunsul acestor lucrări constă în faptul că materialul factologic utilizat este, în cele mai dese cazuri, „acomodat” ideilor pe care le promovau autorii – de „clasă” sau „naționale”.

Noua etapă în evoluția istoriografiei problemei intervine o dată cu destrămarea URSS și se caracterizează prin democratizarea și depolitizarea științei istorice în majoritatea fostelor țări socialiste. Acest fapt a favorizat apariția unor noi studii în Rusia, Republica Moldova și România, dintre care menționăm lucrările istoricilor D. Dragnev, B. Murgescu, A. Agachi, V. Tomuleț, care au contribuit substanțial la studierea situației social-economice și a comerțului din spațiul românesc.

Prin informațiile inedite și prin profunzimea concluziilor la care ajung istoricii, cercetările din această perioadă au contribuit la analiza problemei, creând o bază de plecare pentru cercetările ulterioare. Cu toate acestea, până în prezent nu există încă un studiu care ar aborda problema vizată sub toate aspectele și din perspectiva repercusiunilor ei asupra economiei celor două țări.